

snuffelde zijn burens eens. Voor een momentopname was het helaas te donker. Om de idylle niet verder te verstoren, legde ik den boomstam weer op zijn plaats terug. Deze vondst leerde mij verschillende dingen; vooreerst, dat de hazelmuis in ons land noordelijker dan Zuid-Limburg voorkomt, en misschien algemeener dan men zou vermoeden. (Wie kent nog andere vindplaatsen?). De slapende hazelmuizen waren alle mannetjes. De hevige afkeer die, volgens een Duitsch tijdschrift, deze dieren buiten de voortplantingsperioden voor elkaar aan den dag leggen, ging hier dus niet op!

Van winterprovisie was niets te vinden, wel lagen enkele leeg beukennoten in de nestholte. Toen de temperatuur der nestruimte bij het oplichten van den boomstam sterk daalde, was de reactie hierop een heftig rillen, waardoor de lichaamstemperatuur weer toenam. 'n Prachtige beveiliging tegen doodvriezen: de warmtereguleering wordt weer ingeschakeld, het dier wordt wakker en kan 'n warmer slaapgelegenheid opzoeken!

R. J. TEUNISSEN.

Meeuwen en konijnen. Toen we van het voorjaar aan het Wassenaarse Slag woonden, hadden we door de openstaande deur steeds het gezicht op een hoge, op het Noorden liggende

Foto N. Tinbergen.

Jong konijn, door zilvermeeuwen gedood en half leeg gegeten. De sporen van de meeuw, die er het laatst van gegeten heeft, staan voor de kop van het konijn, over de ekstersporen heen. Wassenaar Juni '36.

en sterk begroeide duinhelling, de helling van de „Klip”. Met Noordenwind, als hier heerlijke opstijgende luchtstromen woelen, kwamen de zilvermeeuwen hier bij drie vier tegelijk op de konijnen jagen, die hun holen bij tientallen in de helling hadden. Vooral met lage avondzon was het een mooi gezicht, de rossig bruine konijnen voor hun holen bezig te zien. De meeuwen zweefden dan heen en weer boven de helling, de kop omlaag houdende, en kwamen af en toe in een betrekkelijk bedaarde glijvlucht omlaag, en stootten op hun wijze op de konijnen, die altijd tijd genoeg vonden, om naar binnen te hollen. De meeuwen moesten het van hun snavel hebben, en hun pogingen zien er dus niet erg handig uit. Soms streek zo'n meeuw neer voor een hol, waar hij juist bot gevangen had, en bleef dan voor de ingang staan, met scheve kop aandachtig naar binnen loerend. Nooit hadden ze echter geduld, om te wachten tot het konijn er weer uit kwam, en zelden hadden ze het benul om niet juist in het volle gezicht voor de ingang te staan. Nooit zagen we een meeuw zijn konijn vangen, maar op de kolonie zelf zagen we wel meeuwen jonge konijntjes uitbraken, ook zagen we ze wel verse halfwassen konijnen eten. Een sporenkijk er van gaat hierbij. De ekster is er langs gelopen, toen de meeuw zijn konijn even in de steek liet, maar heeft niet de tijd gekregen, ook maar één hapje te nemen. — De Wassenaarse meeuwen laten steeds alle legsels in en om de kolonie met rust; van elkaar eten ze af en toe een ei, maar de kieviten en scholeksters hebben nooit last van ze. De beweringen van de

jachtopzieners over de jonge fazantjes en patrijzen neem ik voorlopig met een flink korreltje zout; ik heb tweemaal fazanten met kleine jongen midden in de kolonie zien lopen. Beide keren werd de moederfazant enorm door meeuwen bestookt, zodra ze in de buurt van meeuwenjongen kwam, maar ze ging rustig haar gang, met de kuikens, en de meeuwen dachten niet aan eten. Leiden, Oct. 1936.

N. TINBERGEN.

Een fout. Mijn vrienden hebben me op de volgende blunder attent gemaakt:

Door een noodlottige vergissing is in mijn stukje over de Geelgerande Watertor in het Decembern timer een verkeerde afbeelding terecht gekomen. De tekening van de „ademhalende kever” stelt, zooals velen wellicht gezien hebben, geen *Dytiscus*, maar een „pikzwarte Watertor” (*Hydrophilus piceus*) voor, en niet in de houding waarin deze luchthapt (zie In Sloot en Plas) maar bij een andere bezigheid; wat hij toen uitvoerde weten we niet, maar met nestbouw had het toen niets te maken. Leiden, Dec. 1936.

N. TINBERGEN.

Natuurgenot en Platteland. Eenigen tijd geleden had ik het met een paar kopstukken uit de landbouw wereld over de zeer ongemotiveerde tegenstelling die in zake natuurbescherming wel gemaakt is tusschen stedelingen en plattelanders. Ik ben van meening, dat natuurgenot en alles wat daarmee samenhangt, dus ook natuurbescherming, voor beide groepen van even groote beteekenis moet zijn. Ja, ik ga nog verder, en beweer dat de plattelander er nog meer aan heeft, er ook meer behoefte aan heeft. En ik weet dat uit eigen ervaring omdat ik mijn levensgeluk heb leeren vinden, als kind opgroeiend in het boerenland met boerenkinderen.

Die andere heeren moesten dat natuurlijk wel aannemen, maar nu beweerden zij, dat die kinderlijke indrukken en genoegens spoedig vergeten worden in den zwaren strijd om het bestaan: de boer en de boerin zijn dag en nacht in kommer en vinden noch de gelegenheid noch de stemming, om zich te verheugen in vogelzang en bloemenpracht en behagen te schep pen in het vrije natuurleven.

Die bewering viel mij koud op 't lijf, want het waren invloedrijke heeren, een zelfs burge meester van een heel groote plattelandsgemeente, rijk aan echt natuurschoon.

Nu weet ik heel goed, dat ze het mis hebben, maar ik zou toch graag meer getuigenis hebben van wat de „wilde” natuur beduidt voor de boeren. En nu kunt ge begrijpen, hoe blij ik was met de volgende brief uit een nog al afgelegen landbouwstreek.

„Onlangs heb ik het door u geschreven boek „Het Vogeljaar” gelezen. En ik moet u zeggen, met buitengewoon veel genot. Het was trouwens niet de eerste keer. Mijn man is n.l. lid van de leeszaal, en er zijn niet veel boeken, over de natuur, of ik heb ze gelezen. In uw boek vertelt u o.a. van de vliegenvangertjes, n.l. ook van de zwart-gauwe. En nu ben ik zoo gelukkig, deze al twee zomers in mijn nestkastjes gehad te hebben. Verleden voorjaar voor het eerst. Toen wist ik hem eerst niet thuis te brengen, want ze waren beide bijna gelijk van kleur. Ik had ze al eens op den trek gezien, en toen was het mannetje heelemaal zwart met wit, en dat was de mijne niet. Wellicht een jong exemplaar. Want die van dezen zomer, was van anderen prachtig wit. Het was zoo aardig, toen ze 14 April terug kwamen (mijn kinderen hadden ze 't eerst gemerkt) direct bezit namen van 't oude nestkastje. Dit werd hun betwist door een gekraagde roodstaart, doch de vliegenvangertjes wonnen glansrijk. En nou heb ik van 't jaar al twee paartjes gehad. Beide hebben 6 jongen grootgebracht. Maar zoodra ze uitgevlogen waren, heb ik ze maar een paar dagen meer gezien, en toen waren ze verdwenen. Ze komen bij ons niet veel voor. Ik hoor ze maar op enkele plaatsen. Gelijk met den vliegenvanger, had ik ook een nachtegalen nest, vlak bij huis, tegenover mijn keuken en tevens een nestkastje met jonge steenuiltjes. Voor dat ouderpaar waren nachtegaal en vliegenvanger doodsbenauid, en ik geloof niet ten onrechte. Ik heb n.l. het oude uiltje een paar maal op het nestkastje van den vliegenvanger zien zitten, en mijn jonge nachtegalen, hebben met den tienden dag, hun nest al verlaten. Dat was ook des uiltjes schuld. Maar het was wel interessant, want mijn nachtegaal waarschuwde me steeds, wanneer huijke in zicht was. Dan sloeg hij alarm en kwam zelfs tot voor mijn raam, met zijn angstig snuit. Mijn kin deren moesten den uil dan verjagen, wat in 't begin heel gemakkelijk ging, maar op 't laatst was ze niets bang meer, en ging allerhande grimassen tegen hen maken, natuurlijk tot groote pret. Dat was een buigen en roepen van je welste, tot ze eindelijk wegvloog en de rust was teruggekeerd.

En toch zijn de nachtegalen groot geworden. Ik heb ze tenminste weer gezien, goed verborgen onder struiken en een heb ik een dag of wat in een kooitje gehad, waar hem de ouden voerden, tot hij vliegen kon. Deze zomer zat er bij ons in de rogge een nest, ongeveer een halve meter boven den grond, in de halmen gevlochten. Het nestje was van droog gras en er zaten kale nestjongen in. We hebben de rogge voorzichtig uitgetrokken en op een andere plaats